

Biblioteksplan Söderköpings kommun 2022 - 2024

Antagen av Servicenämnden 2022-01-25, § 3

Antagen av Barn- och utbildningsnämnden 2022-03-02, § 14

Innehåll

1. Inledning.....	3
1.1 Bibliotekens uppgift.....	3
1.2 Om biblioteken i Söderköping.....	3
1.3 Regionbibliotek Östergötland och Götatabiblioteken.....	4
2. Utvecklingsplan Barn och unga, Söderköpings stadsbibliotek 2022-2024	4
2.1 Läsning och läsupplevelser	4
2.2 Information och lärande	6
2.3 Tillgänglighet.....	6
2.4 Andra språk än svenska	7
3. Utvecklingsplan Vuxna, Söderköpings stadsbibliotek 2022-2024.....	8
3.1 Läsning och läsupplevelser	8
3.2 Information och lärande	9
3.3 Tillgänglighet.....	9
3.4 Andra språk än svenska	10
4. Utvecklingsplan Grundskolebibliotek 2022 – 2024	11
4.1 Läsning och läsupplevelser	11
4.2 Information och lärande	11
4.3 Tillgänglighet.....	12
5 Utvecklingsplan Nyströmska gymnasiets bibliotek 2022-2024	13
5.1 Läsning och läsupplevelser	13
5.2 Information och lärande	13
5.3 Tillgänglighet.....	14
6. Bilagor.....	15
6.1 Bibliotekslagen 2013:801.....	15
6.2 Skollagen	15
6.3 Läroplan (Lgr11) för grundskolan	15
6.4 Läroplan (Gy11) för gymnasieskolan.....	16

1. Inledning

Denna biblioteksplan är en reviderad version av Biblioteksplan för Söderköpings kommun 2019-2021 antagen av Servicenämnden 2018-12-18 § 76 och Barn- och utbildningsnämnden 2018-12-18 § 91.

Enligt Bibliotekslagen (2013:801) ska varje kommun anta en biblioteksplan för sin biblioteksverksamhet.

Biblioteksplanen omfattar såväl folkbiblioteken som skolbiblioteken i Söderköpings kommun, vilka är två skilda verksamheter med olika uppdrag och målgrupper. Servicenämnden ansvarar för folkbiblioteken och barn- och utbildningsnämnden ansvarar för skolbiblioteken.

1.1 Bibliotekens uppgift

Biblioteken i det allmänna biblioteksväsendet ska, enligt bibliotekslagen, verka för det demokratiska samhällets utveckling genom att bidra till kunskapsförmedling och fri åsiktsbildning. De primära uppgifterna i verksamheten är att skapa läslust, förmedla information, stimulera bildning och kunskapsutveckling, stärka litteraturens ställning samt arbeta för digital delaktighet och medie- och informationskunnighet. Detta för att motverka vikande läsförståelse, kunskapsklyftor, digitalt utanförskap samt att möta demokratiska utmaningar.

Biblioteken ska vara lokala mötesplatser och biblioteksverksamhet ska finnas tillgänglig för alla. Särskild uppmärksamhet ska ägnas åt personer med funktionsnedsättning, nationella minoriteter och personer som har annat modersmål än svenska. Folkbiblioteken ska ägna särskild uppmärksamhet åt barn och ungdomar för att främja deras språkutveckling och stimulera till läsning.

En grundläggande uppgift är att bevaka medieutvecklingen och att göra ett aktivt inköpsurval utifrån användarnas behov och önskemål. Beståndet ska, oavsett format, spegla samtiden, ge kunskap, beskriva historiska skeenden samt skapa läslust, nyfikenhet och engagemang. Läsning ger möjlighet till kunskapsinhämtning och perspektivskiften.

Alla elever ska, enligt skollagen, ha tillgång till ett skolbibliotek. Skolbiblioteket ska användas i elevernas utbildning och vara ett stöd i deras lärande och utveckling. Skolbiblioteket har en viktig pedagogisk uppgift att fylla gällande elevers språkliga förmåga och digitala kompetens.

1.2 Om biblioteken i Söderköping

Stadsbiblioteket består av huvudbiblioteket i Stinsen samt två filialer integrerade med skolor, Mogata och Östra Ryd. Stadsbiblioteket är öppet och bemannat 50 timmar i veckan september-april, och 44 timmar i veckan maj-augusti.

Filialerna har bemannad öppetid tre timmar i veckan samt Meröppet ytterligare 53 timmar per vecka. Meröppet innebär att besökare kan komma in i biblioteket med hjälp av sitt bibliotekskort när biblioteket inte är bemannat.

Stadsbiblioteket har 4,0 bibliotekarier och 3,25 assistenttjänster.

Söderköping har åtta grundskoleenheter fördelade på fem rektorsområden. I kommunen finns också två fristående grundskolor. Utvecklingsplanen behandlar endast de kommunala skolorna. Alla skolor har en bibliotekspedagog som bland annat ansvarar för inköp och för in- och utlån av böcker. Två av de kommunala skolorna på landsbygden har integrerade filial- och skolbibliotek.

Nyströmska skolans bibliotek är öppet 34,5 timmar i veckan och är oftast bemannat. I biblioteket arbetar en bibliotekarie 75 % och en assistent 20 %. Bibliotekets användare är 2021 ca 650 gymnasieelever och vuxenstuderande samt drygt 90 anställda. Nyströmska skolan är en 1-1skola där alla elever får tillgång till en egen laptop eller chromebook under sin studietid. Biblioteket är centralt placerat i skolan och är en resurs som angår alla som arbetar på skolan, både elever och personal.

1.3 Regionbibliotek Östergötland och Götabiblioteken

Regionbibliotek Östergötland verkar för att alla invånare i Östergötland ska ha en jämlik tillgång till medier, information och biblioteksservice av god kvalitet. Den regionala biblioteksverksamheten ska främja folkbibliotekens verksamhets- och kunskapsutveckling, samarbete och kvalitet. Regionbibliotek Östergötland driver utvecklingsprojekt inom olika biblioteksområden som Bibliotek och lärande, Digital delaktighet, Bibliotekstjänster på nätet, Läslust och skrivande, Lokalhistoria, Mediesamverkan.

Söderköpings stadsbibliotek är en del av Götabiblioteken, med ett gemensamt biblioteksdatasystem och bibliotekskort, där Östergötlands alla folkbibliotek samt folkbiblioteken i Tranås ingår. Gemensamt låntagarsystem och ett flöde av medier mellan biblioteken innebär att östgötarnas tillgång till bibliotekens resurser är likvärdig i regionen. Tillgången till databaser har samordnats och användare av Götabiblioteken har samma åtkomst till e-böcker, e-tidskrifter, strömmande film, e-arkiv för släktforskning och för att söka stipendier.

2. Utvecklingsplan Barn och unga, Söderköpings stadsbibliotek 2022-2024

Folkbiblioteket strävar i sin verksamhet efter att nå alla kommunens barn. Detta görs genom olika insatser riktade både till barn på fritiden och inom barnomsorg och skola. Barnkonventionen är vägledande i arbetet riktat mot barn och unga.

Mångfald, kvalitet och aktualitet ska prägla medieutbudet för barn och unga. Biblioteket tar hänsyn till den efterfrågan som finns, oavsett format, och erbjuder såväl digitala som fysiska medier. Götabiblioteken har en gemensam medieplan.

I arbetet för en mer tillgänglig verksamhet följer biblioteket aktuell Handlingsplan för tillgänglighet.

2.1 Läsning och läsoplevelser

Folkbiblioteket arbetar för att särskilt främja läsning och tillgången till litteratur. Alla nyfödda barn i kommunen får genom BVC en inbjudan till att hämta ut en gåvobok på biblioteket. Dessutom bekostar Regionbibliotek Östergötland en bokgåva till alla barn i Östergötland, som genom

folkbiblioteket lämnas över av BHV-sjuksköterskan som gör sitt hembesök i familjen när barnet är 8 månader.

Folkbiblioteket har kontinuerlig kontakt med Familjecentralen som bland annat rymmer barnmorskemottagning och BVC samt en öppen förskola. Särskilda bokpåsar finns för utlån till föräldrar och barn som besöker den öppna förskolan. Barnbibliotekarien besöker öppna förskolan för att informera om bokpåsarna, barnlitteratur och biblioteket. Biblioteket och öppna förskolan samordnar även biblioteksbesök för föräldrar och barn i samma syfte.

För att främja tillgången till litteratur och komplettera enheternas egna bestånd skickar folkbiblioteket ut bokdepositioner. Dessa distribueras till flertalet barnomsorgsenheter samt förskoleklasser i kommunen. Då skolan gör särskilda lässatsningar ger folkbiblioteket stöd genom boklådor, bokprat eller annat lämpligt.

I syfte att inspirera till läsning bjuds alla årskurs två, fem och sju in till stadsbiblioteket för information och bokprat. Barn i förskoleklass bjuds in till sexårsvisning. Barnbibliotekarien erbjuder biblioteksinformation och läsinspiration till barnens vuxna vid exempelvis föräldramöten i förskolan och grundskolan. Läsfrämjandeprojekt för grundskoleelever, i samarbete med Kulturskolan och Kulturkontoret, genomförs årligen. Varje höst arrangeras barnboksveckor i samarbete med Kulturskolan eller Kulturkontoret då förskolegrupper erbjuds sagostund och eget skapande under ett tema kopplat till litteratur.

Varje år görs en ansökan och redovisning till Kulturrådet gällande inköpsstöd till folkbiblioteket samt skolbiblioteken på grund- och gymnasieskolan. En del av bidraget går till inköp av litteratur till barnomsorgen och barnbibliotekarien gör ett urval som kompletterar enheternas egna bestånd. Vid den årliga utdelningen av dessa bokpaket bjuds barnomsorgspersonalen till biblioteket till en inspirationskväll kring nyutgiven barnlitteratur. Barnbibliotekarien gör även bokinköp genom Kulturrådets inköpsstöd till samtliga skolbibliotek, i syfte att komplettera skolbibliotekens egna bestånd. Vid utdelningen av dessa böcker, för åk F-6, ges en presentation till lärarna. Detta för att lärarna sedan ska kunna inspirera sina elever till läsning.

I samarbete med Kulturkontoret erbjuds verksamhet för barn och unga under deras fritid. De återkommande Barnsliga lördagarna för barn från 3 år är ett sådant exempel liksom den lovverksamhet som gemensamt planeras och genomförs. Barnbibliotekarien samverkar även med andra bibliotek i länet genom att pröva nya metoder för läs- och skrivfrämjande arbete. Det är viktigt att barn och unga känner att de har möjlighet att påverka biblioteksverksamheten. Biblioteket arbetar med ungas delaktighet i ett särskilt projekt finansierat genom bidrag från Statens Kulturråd.

Inriktning

- Öka barns läsande och intresse för läsning

Strategier

- Genom samarbete med andra verksamheter hitta vägar att nå de yngsta barnen och deras föräldrar.
- Fortsätta att utveckla samarbetet med barnomsorgen, både genom beprövade och nya metoder
- Hitta och pröva nya metoder för att inspirera barn och ungdomar till läsning samt erbjuda möjlighet att samtala om läsoplevelser
- Jobba uppsökande och sträva efter att erbjuda verksamhet på flera olika platser i kommunen
- Bevaka och erbjuda nya medieformer, exempelvis e-böcker
- Erbjuder anpassade medier, bevaka utvecklingen av dessa och informera om möjligheten till anpassade medier
- Fortsätta samt utveckla samarbetet med andra verksamheter
- Söka medel från Stärkta bibliotek för att utveckla arbetet med ungdomars delaktighet

2.2 Information och lärande

Folkbiblioteket arbetar för att synliggöra och marknadsföra den variation av olika kunskapskällor som finns vid sidan av sökmotorer på internet. Gemensamt kommunabonnemang finns på databaserna Landguiden och Alex-online. Temalådor sammanställs kontinuerligt till barn i skolår F-9. Folkbiblioteket är ett stöd för grundskolebiblioteken och medverkar till att utveckla dessa samt att stötta bibliotekspedagoger i att administrera biblioteksverksamheten. Gemensamma möten hålls kontinuerligt.

Inriktning

- Ge barn och unga möjlighet att tillägna sig kunskaper samt utveckla sitt eget skapande

Strategier

- Erbjuder skolelever handledning i hur man söker och hittar i biblioteket och bibliotekskatalogen, samt i de databaser som biblioteket tillhandahåller
- Ge tillgång till och handledning i ny teknik i biblioteket, som exempelvis e-böcker
- Erbjuder möjlighet till eget skapande
- Möta nya behov och öka medie- och informationskunnigheten hos barn och unga
- Öka den digitala kompetensen hos bibliotekspersonalen

2.3 Tillgänglighet

Med tillgänglighet menas här åtkomst till den fysiska bibliotekslokalen, biblioteksverksamhet samt till biblioteket på webben. Biblioteket strävar efter att alla användare ska ha tillgång till bibliotekets medier och verksamhet. Särskild uppmärksamhet ägnas åt personer med funktionsnedsättning.

På Äppelhyllan tillhandahålls medier speciellt anpassade för barn och unga med funktionsnedsättning. I Äppelhyllan finns t.ex. medier på teckenspråk och med tecken som stöd, taktila bilderböcker, samt bok & DAISY.

Biblioteket tillhandahåller ett brett utbud av lättlästa böcker för olika åldersgrupper.

Biblioteket erbjuder Språkpiller, vilket är bilderböcker som tagits fram i samarbete mellan bibliotek och logoped i Östergötland för att stimulera språket hos barn med försenad språkutveckling. Barn med försenad språkutveckling kan få böcker förskrivna på recept av en logoped.

Folkbiblioteket samarbetar med grundskolorna vid registrering av elever till MTM:s tjänst Legimus för egen hantering av talböcker.

Inriktning

- Biblioteket ska vara fysiskt och digitalt tillgängligt för alla

Strategier

- Tillgänglighetsanpassa lokaler
- Sträva efter tydlig skyltning i biblioteket
- Tillgänglighetsanpassa bibliotekets kommunikation på webbplats och sociala medier
- Fortsätta utveckla och utöka utbudet på Äppelhyllan
- Erbjud Språkpiller som framtagits i samarbete med logoped, för språkstimulans och språkutveckling
- Skapa kontakter med skola och förmedlare för att erbjuda verksamhet till barn med funktionsnedsättning

2.4 Andra språk än svenska

Biblioteket ska ägna särskild uppmärksamhet åt de nationella minoriteterna och personer som har annat modersmål än svenska. Biblioteket erbjuder i dagsläget medier på flera olika språk, anpassat efter de språkgrupper som finns representerade i kommunen. Målet är att kunna erbjuda samtliga besökare medier på sitt hemspråk, antingen genom det egna beståndet eller genom det utökade medieutbud som finns tillgängligt inom götasamarbetet. Mångspråkiga lånecentralen kan också nyttjas som resurs i särskilda fall.

Inriktning

- Erbjud verksamhet och medier som tillmötesgår målgruppens behov och önskemål samt underlättar integration

Strategier

- Bygga vidare på bestånd av böcker på andra språk än svenska. Anpassa utbudet efter de språkgrupper som finns representerade i kommunen.
- Genom omvärldsbevakning följa och möta upp behovet bland användarna
- Utveckla samarbetet med föreningar och samordnare i kommunen, bl.a. språkintruktionsprogram samt kommunens integrationsenhet
- Utveckla samarbetet med förskola och skola för att nå barn med annat modersmål än svenska.

3. Utvecklingsplan Vuxna, Söderköpings stadsbibliotek 2022-2024

Biblioteket är en mötesplats för informations- och kulturutbyte i vid bemärkelse, en plats som besöks av många grupper människor, med många olika behov och önskemål. Målgrupper är alla som söker information, kunskap, kulturupplevelser eller som deltar i ett lärande, oavsett om detta sker formellt eller informellt, i grupp eller enskilt. Utgångspunkten är att biblioteket ska användas som en resurs i det livslånga lärandet och som en kulturarena genom hela livet.

Folkbiblioteken ska, enligt Bibliotekslagen, verka för att öka kunskapen om hur informationsteknik kan användas för kunskapsinhämtning, lärande och delaktighet i kulturlivet.

Mångfald, kvalitet och aktualitet ska prägla medieutbudet. Biblioteket beaktar den efterfrågan som finns, oavsett format, och erbjuder såväl digitala som fysiska medier. Götabiblioteken har en gemensam medieplan. I arbetet för en mer tillgänglig verksamhet följer biblioteket aktuell Handlingsplan för tillgänglighet.

3.1 Läsning och läsupplevelser

Det läsfrämjande arbetet mot vuxna utgörs av referenssamtal, boksamtal i cirkelform, skyltning i biblioteket samt lästips genom foldrar, på hemsidan och i sociala medier. Evenemang arrangeras ofta i samarbete med Kulturkontoret och/eller med andra aktörer, ett exempel på detta är det årligen återkommande Söderköpings bokhylla, en serie författarbesök sommartid.

Ett annat exempel på läs- och litteraturfrämjande projekt är satsningen Söderköpings poesifestival, där ambitionen är att bli ett årligt återkommande arrangemang. Poesifestivalen bekostas av externa medel inom Litteraturscen Söderköping.

Även inom Götabiblioteken arbetar man gemensamt i projekt och nätverk för nya läsfrämjande metoder.

Inriktning

- Stärka läsandet och litteraturens ställning

Strategier

- Utveckla nya metoder för att inspirera till läsning både i det fysiska biblioteket och genom webbplatsen och sociala medier
- Bedriva verksamhet utanför det fysiska biblioteket för att nå nya målgrupper och hitta nya vägar till litteraturförmedling
- Sök samarbeten med andra aktörer och verksamheter för metodutveckling samt för att nå fler kommuninvånare
- Bevaka och erbjuda nya medieformer
- Bevaka möjligheter att söka externa medel för en utökad litteraturverksamhet

3.2 Information och lärande

Biblioteket arbetar för att uppmuntra det livslånga lärandet och ska vara en plats där medborgaren kan inhämta olika typer av information.

Biblioteket arbetar för att minska digitala klyftor och öka medie- och informationskunnigheten. Enklare teknikhjälp i informationsdisken, individuell handledning, teknik-drop-in, IT-workshops, kurser och föreläsningar utgör exempel på befintlig verksamhet. Publika datorer, skanner och trådlöst nätverk finns att tillgå.

Biblioteket stöttar de distansstudenter som bor i kommunen genom inköp av kurslitteratur och gratis fjärrlån av litteratur som inte finns att tillgå i Götatabiblioteken. Dessutom erbjuds hjälp med informationssökning samt en lugn studiemiljö i form av ett bokningsbart studierum.

Inriktning

- Biblioteket ska utgöra en plats för lärande och verka för delaktighet i samhället

Strategier

- Samarbeta med studieförbund, föreningar, gymnasie- och universitetsbibliotek.
- Erbjud utbildning i användandet av Internet och databaserade tjänster, både för nybörjare och mer vana användare
- Bevaka och erbjuda den teknik som behövs för att vara en aktiv medborgare i det demokratiska samhället
- Öka medie- och informationskunnigheten
- Erbjud möjligheter till eget skapande
- Stödja skolbiblioteken i driften av datoriserade biblioteksrutiner
- Öka den digitala kompetensen hos bibliotekspersonalen

3.3 Tillgänglighet

Med tillgänglighet menas här åtkomst till den fysiska bibliotekslokalen, biblioteksverksamheten samt till biblioteket på webben. Biblioteket ska vara tillgängligt för alla men särskild uppmärksamhet ska ägnas åt bl.a. personer med funktionsnedsättning.

För att tillgodose låntagargrupper med behov av anpassade medier finns medier i olika format, såsom talböcker, storstilböcker och litteratur skriven på lättläst svenska. MTM:s tjänst Legimus som medger egen nedladdning av talböcker förmedlas och ett begränsat antal DAISY-spelare finns för utlån.

Uppsökande verksamhet i form av bokdepositioner används för att nå kommuninvånare på äldreboenden och hemleveranser av böcker erbjuds till låntagare som inte själva kan ta sig till biblioteket.

Biblioteket satsar på nya sätt att förmedla talböcker genom tjänsten talboken kommer, samt att erbjuda biblioteksbesökare möjligheten att pröva på taltidning i olika former.

Inriktning

- Biblioteket ska vara fysiskt och digitalt tillgängligt för alla

Strategier

- Biblioteket har personal med särskilt ansvar för tillgänglighetsfrågor
- Sträva efter att samtlig personal ska känna till och kunna förmedla information om bibliotekets tillgängliga tjänster
- Tillgänglighetsanpassa lokaler
- Sträva efter tydlig skyltning i biblioteket
- Tillgänglighetsanpassa bibliotekets kommunikation på webbplats och sociala medier
- Marknadsföra e-tjänster som kan nås via hemsidan
- Bevaka den tekniska utvecklingen inom medie- och informationsområdet för att kunna ge god service till personer med funktionsnedsättning
- Utveckla samarbeten och nätverk med förmedlare inom omsorg och äldreomsorg, föreningar och organisationer
- Erbjuder anpassade medier, bevaka utvecklingen kring dessa och informera om möjligheten till anpassade medier
- Fokusera på uppsökande verksamhet för att nå kommuninvånare som inte tar sig till biblioteket på egen hand, marknadsföra aktuella bibliotekstjänster för målgruppen

3.4 Andra språk än svenska

Regelbundna kontakter hålls med de kommunala instanser som arbetar med nyanlända invandrare. Tillsammans med frivilliga organisationer arrangeras Språkcafé för de som vill öva på sin svenska. Biblioteksvisningar för SFI-elever erbjuds varje termin.

Biblioteket erbjuder medier på flera olika språk, anpassat efter de språkgrupper som finns representerade i kommunen. Målet är att kunna erbjuda samtliga besökare medier på sitt hemspråk, antingen genom det egna beståndet eller genom det utökade medieutbud som finns tillgängligt inom götasamarbetet. Mångspråkiga lånecentralen kan också nyttjas som resurs i särskilda fall.

Inriktning

- Erbjuder verksamhet som tillmötesgår målgruppens behov och önskemål samt underlättar integration

Strategier

- Bygga vidare på bestånd av böcker på andra språk än svenska. Anpassa utbudet efter de språkgrupper som finns representerade i kommunen.
- Genom omvärldsbevakning följa och möta upp behovet bland användarna
- Utveckla samarbetet med föreningar och samordnare i kommunen, bl.a. språkintruktionsprogrammet samt kommunens integrationsenhet
- Arbeta för att lyfta fram biblioteket som en viktig resurs för nyanlända i kommunen

4. Utvecklingsplan Grundskolebibliotek 2022 – 2024

Skolbiblioteket ska vara en pedagogisk resurs för såväl elever som pedagoger. Det är av stor betydelse att eleverna har tillgång till biblioteket under sin skoltid och att biblioteket finns nära barnen. Det finns ett starkt samband mellan bemannade skolbibliotek och god läsförmåga.

Läsförmåga och läsförståelse påverkar lärandet inom alla skolämnen. För att locka till läsning måste barn och ungdomar ges chanser till lustfyllda läsupplevelser. Här har skolbiblioteken en viktig uppgift.

4.1 Läsning och läsupplevelser

Skolbiblioteken används i första hand till boklån och till att söka information i facklitteratur. Merparten av skolbibliotekens bestånd utgörs av skönlitteratur. Det finns tillgång till talböcker, för elever med läshinder genom Legimus och Inläsningstjänst. Böcker på hemspråk finns tillgängliga via tjänsterna Polyglutt och Polylina men också i form av E-böcker och i begränsad omfattning i fysisk form på skolbiblioteken.

Alla elever på mellan- och högstadiet har tillgång till en egen Chromebook. Lågstadieläverna har tillgång till Chromebooks i klassuppsättningar.

Skolbibliotekspedagoger har avsatt tid för att sköta skolbiblioteket på respektive skola. Den avsatta tiden går bland annat åt till öppethållande, bokinköp och allmän skötsel av biblioteket. Det är önskvärt att tiden som avsätts för skolbibliotekspedagogen är tillräcklig för läsfrämjande aktiviteter.

Inriktning

- Skolbiblioteken ska stimulera elevernas intresse för läsning och litteratur

Strategier

- Bibliotekspedagogen ska inspirera och motivera kollegor till att bli läsförebilder för eleverna
- Ett uppdaterat och inspirerande utbud av media ska finnas tillgängligt för eleverna skolbiblioteken
- Tillgång till digitala texter via till exempel NE och NE Junior
- Tillgång till digital skönlitteratur genom Polyglutt, Polylina och Inläsningstjänst
- Eleverna är delaktiga i skolbibliotekens verksamhet
- Läsfrämjande aktiviteter

4.2 Information och lärande

Genom kommunlicenser som köpts in i samarbete mellan grundskolorna, gymnasieskolan och folkbiblioteket har alla kommunala grundskolor tillgång till databaserna Landguiden och Alex online. Grundskolorna har ett eget abonnemang på NE, NE Junior och Inläsningstjänst. Grundskolornas årskurs 1-6 har tillgång till digitala inlästa böcker genom Polylina.

Genom till exempel Statens medieråd finns övningar och lektionsupplägg kopplat till källkritik och informationssökning.

Inriktning

- Eleverna ska ha förmåga att söka och bearbeta information och kunskap
- Eleverna ska kunna tolka, värdera och källkritiskt granska information och källor

Strategier

- Alla elever i grundskolan ska, via skolbiblioteket och/eller i sin ordinarie undervisning, ha undervisning i informationssökning och källkritik
- Skolbiblioteket tillhandahåller facklitteratur som komplement till källor på nätet
- Det finns en site med lärresurser på skolornas startsidor. Där kan lärare få tips och idéer på hur man kan förbättra elevernas förmåga att söka och kritiskt granska källor

4.3 Tillgänglighet

Alla skolbibliotek kan användas av lärare och elever under hela skoldagen. Åtta av de nio skolbiblioteken har den datoriserade katalogen och utlåningssystemet Freelib som är samma typ av biblioteksdatasystem som används i folkbiblioteket. Skolornas biblioteksbestånd finns registrerade i biblioteksdatasystemet.

Inriktning

- Alla skolenheter ska ha ett skolbibliotek i en särskilt avsatt och ändamålsenlig lokal, tillgänglig under skoltid

Strategier

- Skolbiblioteken ska ha bemannade öppettider som möjliggör biblioteksbesök för alla elever
- Bibliotekspedagogerna informerar och aktualiserar biblioteksplanen för rektor och pedagoger
- Tillgång till tjänster med upplästa böcker till exempel Inläsningstjänst, Polyino och Legimus för elever med läshinder

5 Utvecklingsplan Nyströmska gymnasiets bibliotek 2022-2024

Syftet med biblioteksplanen är att integrera biblioteket i undervisningen och att förankra bibliotekets verksamhet i skolan. Biblioteksplanen är ett verktyg som främjar likvärdighet och progression för skolans alla elever.

5.1 Läsning och läsupplevelser

Bibliotekarien stimulerar och ger inspiration till elevernas och personalens läsning genom utställningar och bokprat, enskilt och i grupp. Bibliotekarien anordnar kulturaktiviteter för och med elever med anknytning till litteratur som t ex författarbesök, utställningar och poesidagar och håller kontakt och samarbetar på olika sätt med kommunens stadsbibliotek och kultursekreterare liksom med övriga gymnasiebibliotekarier i länet. De senaste 10 åren har eleverna tillsammans med bibliotekarien drivit bokcirkeln ”Nyströmska skolans litteratursällskap”. De senaste åren har antalet elever med annat modersmål än svenska ökat markant vilket ställer nya krav på biblioteket. Läsfrämjande insatser är av yttersta vikt för att öka dessa elevers möjligheter att klara sina studier.

Inriktning

- Arbeta läsfrämjande för att öka elevernas förutsättningar att lyckas med sina studier
- Sträva efter att skapa läsare som förstår nyttan och glädjen med skönlitteratur

Strategier

- Finna nya metoder för att stimulera elevernas läsutveckling, tex arrangera högläsningstillfällen, bilda små läsgrupper, prata om litteratur och läsning i olika konstellationer samt driva vidare och utveckla bokcirkeln
- Bibehålla och utveckla kulturaktiviteter för och med elever med anknytning till litteratur
- Utveckla samarbetet med olika ämnesinriktningar och därmed visa på skönlitteraturens bredd
- Öka beståndet av litteratur på elevernas modersmål samt lättläst
- Erbjuder egen nedladdning via Legimus till de som behöver talböcker

5.2 Information och lärande

Biblioteket ger möjligheter att erbjuda eleverna individuellt anpassade källor som komplement till kurslitteraturen. Genom biblioteket och dess personal ska eleverna ges möjlighet att utveckla god informationskompetens och kunskaper kring medie- och informationskunnighet, källkritik och sökstrategier. Biblioteket tillhandahåller verktyg för att kunna hitta och bearbeta information från både tryckta och webbaserade källor. Informationskompetens är grundläggande för att klara dagens vardagsliv, men är också en förutsättning för att klara högskolestudier.

I och med att alla elever har sin egen dator följer nya utmaningar och utökade möjligheter för bibliotekets verksamhet. Biblioteket kan enkelt tas med hem och eleverna är inte längre bundna av det fysiska biblioteksrummet. Webbaserade resurser och läromedel öppnar nya dörrar för elevernas lärande. Detta ställer höga krav på elevernas förmåga att granska och värdera olika källor.

Bibliotekarien undervisar i informationssökning, både i biblioteket och i den ordinarie klassrumsundervisningen och deltar aktivt i undervisningen genom att ge fortlöparende handledning till enskilda elever och elevgrupper vid större fördjupningsarbeten, projekt etc. Bibliotekarien deltar regelbundet på ämneskonferenser och i programgruppsmöten och ingår på olika sätt i skolans pedagogiska verksamhet.

Inriktning

- Vara en tydlig del av skolans pedagogiska arbete
- Samverka med skolledning och övrig personal kring elevernas lärande
- Stärka elevernas medie- och informationskompetens
- Stärka elevernas digitala kompetens

Strategier

- Utveckla och fördjupa det pedagogiska samarbetet med lärarna
- Ge lärarna möjlighet att systematiskt engagera sig i bibliotekets utveckling och verksamhet
- Bibliotekarien deltar vid programgruppsmöten och konferenser för att på ett aktivt sätt engageras i elevernas olika arbeten och projekt
- Bibliotekarien deltar i gemensam fortbildning med skolans pedagoger
- Regelbundet utvärdera verksamheten med återkommande elevenkät i samtliga klasser och verksamheter

5.3 Tillgänglighet

Nyströmska skolans bibliotek är öppet klockan 8-15.30 två dagar i veckan och 8-15.15 två dagar i veckan resp. 9-14 på fredagar. Biblioteket är oftast bemannat.

Inriktning

- Biblioteket ska vara öppet och bemannat under skoltid

Strategi

- Anpassa bibliotekariens och assistentens individuella scheman så att biblioteket alltid är bemannat

6. Bilagor

6.1 Bibliotekslagen 2013:801

2 § Biblioteken i det allmänna biblioteksväsendet ska verka för det demokratiska samhällets utveckling genom att bidra till kunskapsförmedling och fri åsiktsbildning. Biblioteken i det allmänna biblioteksväsendet ska främja litteraturens ställning och intresset för bildning, upplysning, utbildning och forskning samt kulturell verksamhet i övrigt. Biblioteksverksamhet ska finnas tillgänglig för alla.

4 § Biblioteken i det allmänna biblioteksväsendet ska ägna särskild uppmärksamhet åt personer med funktionsnedsättning, bland annat genom att utifrån deras olika behov och förutsättningar erbjuda litteratur och tekniska hjälpmedel för att kunna ta del av information.

5 § Biblioteken i det allmänna biblioteksväsendet ska ägna särskild uppmärksamhet åt de nationella minoriteterna och personer som har annat modersmål än svenska, bland annat genom att erbjuda litteratur på 1. de nationella minoritetsspråken, 2. andra språk än de nationella minoritetsspråken och svenska, och 3. lättläst svenska.

6 § Varje kommun ska ha folkbibliotek. Folkbiblioteken ska vara tillgängliga för alla och anpassade till användarnas behov. Folkbibliotekens utbud av medier och tjänster ska präglas av allsidighet och kvalitet.

7 § Folkbiblioteken ska särskilt främja läsning och tillgång till litteratur. Folkbiblioteken ska verka för att öka kunskapen om hur informationsteknik kan användas för kunskapsinhämtning, lärande och delaktighet i kulturlivet.

8 § Folkbiblioteken ska ägna särskild uppmärksamhet åt barn och ungdomar för att främja deras språkutveckling och stimulera till läsning, bland annat genom att erbjuda litteratur utifrån deras behov och förutsättningar.

9 § På folkbiblioteken ska allmänheten avgiftsfritt få låna eller på annat sätt få tillgång till litteratur under en viss tid oavsett publiceringsform.

Första stycket hindrar inte att folkbiblioteken tar ut 1. ersättning för kostnader för porto, fotokopiering och andra liknande tjänster, och 2. avgift för de fall låntagare inte inom avtalad tid lämnar tillbaka det som de har lånat.

10 § Enligt 2 kap. 36 § skollagen (2010:800) ska eleverna i grundskolan, grundsärskolan, specialskolan, sameskolan, gymnasieskolan och gymnasiesärskolan ha tillgång till skolbibliotek

17 § Kommuner och landsting ska anta biblioteksplaner för sin verksamhet på biblioteksområdet.

6.2 Skollagen

2 kap. 36 §

- Eleverna i grundskolan, grundsärskolan, specialskolan, sameskolan, gymnasieskolan och gymnasiesärskolan ska ha tillgång till skolbibliotek.

6.3 Läroplan (Lgr11) för grundskolan

Avsnitt 2.8 Rektorns ansvar:

- skolans arbetsmiljö utformas så att alla elever, för att själva kunna söka och utveckla kunskaper, ges aktivt lärarstöd och får tillgång till och förutsättningar att använda läromedel av god kvalitet samt andra lärverktyg för en tidsenlig utbildning, bland annat skolbibliotek och digitala verktyg
- skolbibliotekets verksamhet används som en del i undervisningen för att stärka elevernas språkliga förmåga och digitala kompetens

6.4 Läroplan (Gy11) för gymnasieskolan

Avsnitt Gymnasieskolans uppdrag:

- Skolan har uppgiften att till eleverna överföra värden, förmedla kunskaper och förbereda dem för att arbeta och verka i samhället. Skolan ska förmedla sådana mer beständiga kunskaper som utgör den gemensamma referensramen i samhället och som utgår från grundläggande demokratiska värderingar och de mänskliga rättigheterna som alla omfattas av. Eleverna ska också kunna orientera sig och agera i en komplex verklighet med stort informationsflöde, ökad digitalisering och snabb förändringstakt. Deras förmåga att finna, tillägna sig och använda ny kunskap blir därför viktig. Eleverna ska träna sig att tänka kritiskt, att granska information och förhållanden och att inse konsekvenserna av olika alternativ. På så vis närmar sig eleverna ett vetenskapligt sätt att tänka och arbeta.
- I ett allt mer digitaliserat samhälle ska skolan också bidra till att utveckla elevernas digitala kompetens. Skolan ska bidra till att eleverna utvecklar förståelse av hur digitaliseringen påverkar individen och samhällets utveckling. Alla elever ska ges möjlighet att utveckla sin förmåga att använda digital teknik. De ska också ges möjlighet att utveckla ett kritiskt och ansvarsfullt förhållningssätt till digital teknik, för att kunna se möjligheter och förstå risker samt för att kunna värdera information.

Avsnitt 2.1 Kunskaper

- kan använda såväl digitala som andra verktyg och medier för kunskapssökande, informationsbearbetning, problemlösning, skapande, kommunikation och lärande,
- kan använda bibliotek och deras resurser,
- kan söka sig till saklitteratur, skönlitteratur och övrigt kulturutbud som en källa till kunskap, självinsikt och glädje,

Avsnitt 2.6 Rektorns ansvar

- skolbibliotekets verksamhet används som en del i undervisningen och för att stärka elevernas språkliga och digitala kompetens,